

DELAVSKA POLITIKA

Izida dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 61

Sreda, 29. julija 1936

Leto XI

Španska konterrevolucija zlomljena

Vlada in delavstvo zmagovalka na bojiščih

Poročila iz Španije soglašajo v tem, da je konterrevolucija zlomljena. — Vladi zvesti čete in delavski bataljoni so v odločilni bitki porazili upornike v gorovju Sierra de Guadarrama, severovzhodno od Madrida in jih poglani v beg. Zasedovanje upornikov še traja.

Reakcionarno časopisje, ki je vsak dan z naslodo objavljalo vesti o zmagah upornikov, je v zadregi obmolnilo.

Francosko desničarsko časopisje, financirano od vojne industrije, pa vodi še nadalje ogorčeno kampanjo proti francoski vladi, ker je pospešila dobavo vojnega materijala španski vladi, češ, da je prekršila nevtralnost. Taisto časopisje pa je smatralo za popolnoma v redu, da je v svetovni vojni patrijotična francoska vojna industrija bila liferant orožja Nemčiji, s katerim je nemški militarizem ubijal francoske sinove. Podpirati demokra-

cijo proti konterrevoluciji je po buržuaznih načelih izdaja, podpirati sovražnika v boju proti lastnemu narodu patriotizem.

Izjava predsednika vlade

Predsednik španske vlade Giral je izjavil inozemskim časnikarjem, da je uporniško gibanje pred popolnim porazom. Smrtni boj te revolucije pa utegne še trajati. To je bil največji vojaški upor, kar jih pomni burna zgodovina Španije. Vlada ima v rokah tri največja in najbogatejša mesta: Madrid, Barcelono in Bilbao. Uporniki imajo samo še nekaj pokrajinskih mest, kakor Seviljo, Cordobo, Saragoso in Burgos. V Maroku so uporniki še gospodarji, na Balearskih otokih so pa že zmagale vladne čete. Upornikov, pravi predsednik vlade,

niso zmagale vladne čete, marveč velika ljubezen do svobode, ki odlikuje vsakega pravega Španca.

Italijanski in nemški fašizem podpirata upornike

Iz poročil je razvidno, da sta moralno in finančno podporo dajala klerogeneralskemu fašizmu v Španiji nemški in italijanski fašizem. Tako trdi »Populaire«, da so uporniki dobili tudi od italijanske fašistične vlade za nabavo vojnih potrebščin 500 milijonov v zlatu. Očividno je tudi, da je šlo za pofašistenje Španije, kar bi bil velik poraz za Francijo in fašistična zmagala bi pomenila velik poraz za vso demokratično Evropo, ker bi okrepljeni fašizem potem usiljeval svojo politiko ne le posameznim deželam, ampak vsej Evropi.

Delavstvo se odločno bori za svobodo Španije

Zločinski načrt revolucije v Španiji se mora smatrati kot akt paganskih bestialitet napram španskemu narodu. Španskemu plemstvu, ki je zastopano v fevdalnem in finančnem kapitalu ter v generaliteti in kleru, je vseeno, kako se prerije zopet do oblasti, da bo zopet plenilo narod ter uživalo sadove dela raztrganih in lačnih delavcev vseh strok. Ljudska republika, ki je zmagala pri volitvah februarja meseca, ima nalogo, da odpravi velike socialne krivice. Paganske plemiče in kler, vsaj v tem zmišlu kakor piše nedeljski »Slovenec«, je pa ta stvar tako ujezila, da so jeli snovati tajno protirevolucijo v svrhu kapitalistične diktature, ki naj zopet garantira debelim in sitim gospodom pravico, da sme po svoji mili volji izkoriščati narod dalje.

Z začudenjem opažamo, da v tem primeru zagovarja to paganstvo vse klerikalno in fašistično časopisje in radio.

Republika Španija je bila na najlepši poti naravnega razvoja. Hotela je delati, hotela je popravljati socialne krivice. Toda fašisti, generaliteta, fevdalni klerikalizem in kler so zasnovali široko revolucijo proti razvoju Španije. Razpredli so svoje mreže po vsej Španiji, tajno in enotno, kar bi moralo biti zlasti v zvezi z delavstvom. Zagotovili so si nekatere važnejše vojaške postojanke, kjer je bilo precej vojnega materijala. Finančno pa podpirajo revolucionarje domači kapitalisti potom velike banke, s katero sodelujejo tudi inozemske banke in italijanski in nemški fašizem.

Zal, moramo konstatirati, da se je delavsko gibanje po volitvah zopet cepilo na tri tendence, kakor je povedal Caballero. In to nesoglasje je mnogo pripomoglo k temu, da so španki močotci bili uverjeni, da je njih pšenica že dozorela. Delavstvo pa se je takoj po prvih pojavih zedinilo in šlo celo tako daleč, da so se vsi republikanci zedinili na točko programa:

obramba republike.

Neodločnost in liberalnost republikanske vlade, kakor tudi prerahla enotnost v delavskem gibanju je nedvomno v precejšnji meri krivo, da

je obsovaženi klerofašizem mogel zanetiti tako krvavo revolucijo.

Z deli zveste vojske in oboroženimi delavskimi bataljoni se je pravni vladi posrečilo vendarle organizirati na vsej štiti odločen odpor proti upornikom. V vzhodnih pokrajinah je bil odpor celo takoj zadušjen. S tem je bilo tudi obkoljenje Madrida, kar so uporniki nameravali, preprečeno.

Na vladni strani se bori tudi mornarica in letalstvo.

Francoska vlada dovoli dobavo orožja.

Španska vlada je prosila v Parizu za orožje in municijo. Vlada je dobavo dovolila, kar silno grize zopet paganske desničarske francoske kroge. Tudi Angliji ni stvar prav vseč.

Kaj pravi Largo Caballero?

Pred nekaj dnevi je izjavil s. Largo Caballero o položaju glede španskega upora, da so prvotno obstojale tri tendence v delavskem gibanju. V zadnjih mesecih je bilo mnogo disidentov eliminiranih, alj vendar je še ostalo marsikaj, kar nas je delilo. Čim so pa te sile delovnega ljudstva zvedele, da generali, združeni z vsemi silami reakcije, pripravljajo odločilno bitko, je bila v celoti obnovljena skupna fronta. Prihajam iz Madrida, kjer smo se zedinili. Preko noči so vse te razlike izginile. Takoj smo osnovali odbor za delavsko brambo, ki sestoji iz zastopnikov vseh tendenc. Ni več strank med španskimi republikanci. Obstojata samo velika množica vseh onih, ki so pripravljani, da žrtvujejo svoje življenje za osvoboditev Španije od reakcije, ki ji je vedna nevarnost. Napraviti je treba konec vsem puntarskim elementom, vsem onim, ki že leta poizkušajo z vsemi sredstvi, da priprečijo vsakršen napredek tako na socialnem kakor političnem polju.

Vedeli bi radi, če bomo zmagali. Niti trohice dvoma ni o tem. Zmagala je naša in tokrat za vedno. Ljudstvo hoče odstraniti sovražnike Španije. Vlada ljudske fronte, kakor vse prejšnje republikanske vlade, so bile preveč popustljive in liberalne. Naši nasprotniki pa niso. Na jugu Španije,

Uporniki hočejo — narod »osvoboditi«.

Svobodo španske reakcije že poznamo par sto let. Gre za boj proti »marksizmu«. Navajeni smo že teh metod. Kapitalist najlažje pove to, kadar se bori za svoje privilegije, češ, da se bori proti marksizmu. Tpec bi bil, če bi povedal, da se bori za svoj kapital in svoje privilegije. Mi pa tudi vemo, da se proti marksizmu bore samo sovražniki delavstva. Razni fašizmi nam to že praktično dokazujejo, ker dvigajo zopet izkoriščanje in poslabšujejo socialne razmere.

Boj proti marksizmu je danes samo prazna demagogija kapitalistov in njih hlapcev, če govorimo o socialnem in političnem standardu.

kjer so čete generala Franka uspele, da so osvojile mesta in vasi, so šefe občin, ki jih je postavila ljudska fronta, postrelili brez odlašanja in njih domove požgali in porušili.

Športniki, ki so prišli na olimpijado v Barcelono.

Zaradi upora reakcije je bila olimpijada v Barceloni odpovedana. Mnogo športnikov pa je že prišlo tja. V Barceloni so napravili veliko manifestacijo in se zahvalili vladi, da je v Barceloni upor zadušila. Na manifestaciji so govorili Angleži, Francozi, Holanci, Američani, Norvežani, Palestinci, Belgijci in zastopnik italijanskih emigrantov. Zahvala in občudovanje herojskega boja proti reakciji in fašizmu je veljalo združenemu ljudstvu. Manifestacija je napravila mogočen utisk in mnogo teh športnikov je takoj vstopilo v katalonsko milico, ki je odhajal proti Saragosi.

V Kataloniji so se vsi delavci zedinili v socialno unijo. Asturski in katalonski rudarji, ki so prišli v velikem številu na olimpijado, so prav tako vstopili v milico.

Ženski bataljon v delavski vojski.

Delavci so sestavili že peti polk dobrovoljcev, pri katerem je bataljon ženskih prostovoljk.

Predsednik španske republike Azana

se je po radiju zahvalil braniteljem republike ter izjavil, da je revolucija »zločin zoper pravično stvar republike«.

Pozval je obenem vojaške skupine, da se pokore, ker je zmagala vlada že odločena.

Lokarnska konferenca

Francoski levičarski tisk zahteva, da se povabi tudi Malo antanto

V četrtek in naslednje dni so se sestali zastopniki Anglije, Francije in Belgije v Londonu. Te male lokarnske konference sta se udeležila tudi francoski predsednik vlade Leon Blum in zunanji minister Delbos. Konferenca vseh petih lokarnskih dežel (še Italije in Nemčije) naj bi se vršila koncem avgusta ali početkom septembra v Belgiji. Tako želi Anglija in bo v Berlinu osebno posredovala.

Francoski levičarski tisk pa zagovarja širšo konferenco, h kateri naj bi se povabilo Malo antanto, Poljsko in eventualno tudi Rusijo, kar bi pariralo italijansko zahtevo po konferenci evropskih velesil. Zmagalo bo vsekakor angleško stališče, ker gre v tem trenutku predvsem za porenski pakt.

Ali je bil dunajski župan Seitz pomilošten?

Avstrijska vlada je pomiločila okoli 10.000 oseb, večinoma fašiste.

Med poročili o pomilostitvi je bilo tudi ime bivšega dunajskega župana s. Karla Seitz. Seitz pa ni bil pomilošten. Klerofašizem je le umaknil obtožbo proti Seitzu, ker se je bal blamaže, in je bila zaradi tega tožba proti njemu ustavljena.

Seitz je bil obtožen že več let, do obravnave pa ni prišlo, ker je bila obtožba neutemeljena.

Kolektivna pogodba v kmetijstvu

V Franciji imajo veliko kmetijsko industrijo kakor pri nas v Vojvodini in na Hrvaškem. Delavstvo je zahtevalo izboljšanje plačilnih razmer. — Sklenjena je bila med delavsko in delodajalsko organizacijo pod vodstvom kmetijskega ministrstva kolektivna pogodba, ki zvišuje mezde poljedelskih delavcev za 12 do 15 odstotkov. V sporih razsoja paritetna komisija.

Investicije v Franciji

Blumovi vladi je parlament odobrila s 580 glasovi kredit štirih milijard frankov za investicijska dela v letošnjem letu. To je domala deset milijard dinarjev v enem letu.

Zedinjene države grade vojne ladje

Admiral Standley je izjavil, da grade Zedinjene države v svojih ladjedelnih 95 vojnih ladij, ki bodo imele skupaj tonaže 288.000 ton. Ogromna okrepitev mornarice.

Za skupen nastop demokratičnih sil in samostojno socialistično gibanje

Dva velika socialistična shoda

S. Topalović govori v Trbovljah pred 2500 in v Mežici pred 800 poslušalci

Trbovlje, 26. julija.

V soboto, dne 25. t. m. se je vršil v Delavskem domu imponanten socialističen shod, na katerem je govoril s. dr. Živko Topalović. Za shod je vladalo ne samo v Trbovljah, ampak v vsem revirju veliko zanimanje. Več sto sodrugov in sodružic je prihitelo na shod, tudi iz Zagorja in Hrastnika. Dvorana Delavskega doma je bila že davno pred otvoritvijo natrpano polna. Prihajale pa so še vedno nove trume, ki niso več mogle v dvorano. Vsled ogromne udeležbe se je moralo zborovanje prestaviti iz dvorane na prostorno dvorišče, kjer je ob pričetku zborovanja valovilo pravo morje človeških glav, strnjjenih okoli govorniške tribune. Shod je otvoril s. Pliberšek in pozdravil s. Topalovića, kateremu so poslušalci priredili živahne ovacije.

Naši vrli delavski pevci iz Trbovelj in Hrastnika so nato zapeli delavsko himno, nakar je še godba zaigrala delavsko koračnico.

Med zborovalci je vladalo svečano razpoloženje, ko je s. Topalović povzel besedo.

Vlada je pred letom dni obljubila, da bo uveljavila nove politične zakone, je rekel s. Topalović. V finančnih dvanajstinah si je dala izglasovati tudi pooblastilo, da sme te zakone ustvariti brez sodelovanja parlamenta do 1. septembra t. l. Zato je tembolj nerazumljivo, ako sedaj čujemo, da te svoje obljube ne namerava izpolniti, ampak hoče izvesti nove občinske volitve z javnim glasovanjem in da bo tudi nadalje delala s parlamentom g. Jevtića, namesto da bi ga razpustila in razpisala nove volitve.

Delavstvo ima svoje razredne interese. Ima pa tudi največ interesa na tem, da bi v državi zavladala svoboda in demokracija, ker bi v takih razmerah tudi najlažje prišli do od nas vseh zaželjene stranke, do Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Stanje v kakršnem se dandanes nahaja večina držav, zahteva sodelovanje vseh demokratičnih sil, ne samo zato, da pridejo državljani do svojih pravih svoboščin, da si jih pribore, če jih nimajo, ampak tudi zato, ker je demokracija v državi najboljša jamstvo miru. Fašizem najprvo zasuznji svoj lastni narod, potem pa teži za zasuznjenjem tudi tujih narodov, za kar nam je usoda Abesinije najboljši dokaz. — **Diktature predstavljajo stalno vojno nevarnost.**

Izpememba režima v državi pomeni izpemembo politike. Vlada ljudske fronte v Franciji je vlada, ki je odgovorna masam naroda, ja vlada narodne svobode. Narod, ki si zna priboriti svojo notranjo svobodo, bo znal braniti to svojo svobodo tudi nazven.

V svobodi in demokraciji pa mora delavski razred neprestano misliti na zaščito svojih pravic in pridobivanje novih. Položaj delavstva je drugačen v državah, kjer delavstvo nima besede in zopet drugačen v državah, kjer ima politični vpliv in besedo v vladi. V državah, kjer delavstvo odloča v vrhovih države, se nalagajo bremena predvsem na rame bogatašev, v državah, kjer je delavstvo brez moči, prevladujejo kapitalisti vsa bremena krize na delavstvo. Racionalizacija se vrši v škodo delavstva, nezaposlenost rase, nezaposleni pa ostajajo prepuščeni samim sebi. Za rešavanje krize postojata dva recepta; en način, ki si ga poslužuje kapitalizem je podaljševanje delovnega časa in zniževanje mezd. Ta način je vdomačen tudi pri nas. Drug način obstoji v skrajšanju delovnega časa in povišanju mezd; je to način, ki ga uvaja vlada ljudske fronte pod socialističnim vodstvom v Franciji.

Naše delavstvo je v sedmih letih diktature izgubilo celih devet milijard dinarjev na zaslužku. Tega ne občuti samo naše delavstvo, ampak vsi, ki od tega delavca žive.

V državi, kjer delavstvo politično ničesar pomeni, je prikrojena vsa

dnevna politika interesom imovitih slojev. V tem oziru pri nas ne bo drugače, tudi ne, ako pridejo na krmilo demokratične meščanske stranke. Državni dohodki iz naslova davkov znašajo osem milijard dinarjev letno. Toda od teh osem milijard plačajo imoviti sloji poldrugo milijardo (in še v tem znesku je vštete uslužbenški davek), sedem in pol milijard pa plača ljudstvo na indirektnih davkih, taksah in monopolih. V dajatvah državi postoji ogromna razlika izmed premožnih in revnih. Revez mora plačati sladkor, petrolej, sol itd. prav tako drago kot bogataš. Vendar pa vemo, da imajo posedujoči sloji več vpliva na državo, njeno upravo in eksekutivo kot pa revni.

Delavstvo se mora brigati, da bo uveljavilo v državi načelo politične, gospodarske in socialne enakosti, zato mora, zaključuje govornik, stremeti za tem, da bo postalo politični faktor strnjjen v vrstah lastne stranke Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Govor s. Topalovića so navzoči večkrat prekinili z glasnim odobravanjem, zlasti, ko je poudarjal zahtevo socialističnega delavstva, da se mu dovoli osnovati lastno stranko, Socialistično zvezo delovnega ljudstva ter da od te zahteve ne bo nikoli odnehalo, pritrjevanja ni hotelo biti konec.

Zborovanje v Mežici

Mežica, 27. julija.

Delavstvo Meziške doline je že dolga leta želelo, da bi imelo priliko videti in slišati v svoji sredi s. Topalovića, o katerem je že toliko čulo in v katerega so se zlasti pri zadnjih volitvah naši nasprotniki prav besno zaganjali. Končno se nam je naša želja tudi uresničila. Vest, da pride s. Topalović, je spravila delavstvo na noge in zlasti mladi sodruzi so pokazali svoje zanimanje ter prihiteli od blizu in daleč na shod v Mežici. Zelo pohvalno moramo omeniti naše sodruzičice, ki nikakor niso hotele manjkati pri nedeljski manifestaciji za politične pravice delavskega razreda, torej tudi za politično enakopravnost žene. — Častno so bili na shodu zastopani Gušančani, Lešani in Prevalčani, zlasti v velikem številu pa tudi Črnjani.

Ob 11. uri dopoldne je s. Potočnik Karel otvoril zborovanje in prisrčno pozdravil s. Topalovića, nakar so zaigrali vrli tamburaši delavsko koračnico. Ko se je pojavil s. Topalović na s cvetjem in zelenjem okrašenih tribuni, postavljeni sredi vrta, je pristopila k njemu mala Mici Žagarjeva in mu v ljubkih verzih želela dobrodošlico, nato pa izročila krasen šopek. — Ganjen je s. Topalović poljubil de-

Zagrebski mizarji so zmagali

kljub izdajniški vlogi hrvaške »delavske« organizacije

V Zagrebu je stavkalo okoli 800 mizarjev ter v boju zmagali oziroma njih svobodna strokovna organizacija.

Zanimivo pa je, da se je tudi tukaj vmešavala v gibanje hrvaška »Delavska zveza«, ki poje slavo drju. Mačku, da bi uspeh naše organizacije onemogočila, kakor je to že prej izkušala v Varaždinu.

Strokovna organizacija je celo odklonila pogajanja ob navzočnosti »rumenih«, dočim so delodajalci zahtevali njih navzočnost.

Zastopniki so zato zapustili pogajanja, »rumeni« pa so v vsej naglici kolektivno pogodbo z delodajalci podpisali.

Delodajalci so bili drugi dan jako razočarani, ko je prišlo le kakih sto delavcev na delo, ostali so pa stavkali dalje. Uvideli so delodajalci končno, da jim pogodba, ki so jo sklenili z »rumenimi«, nič ne pomaga, pa so jo radi sklenili s svobodno strokovno organizacijo.

Poraz »rumenih« najprej v Varaždinu in sedaj v Zagrebu je jako zna-

Naslednji govornik je bil s. Sedej (Ljubljana), ki je nadoknadil izvajanja s. Topalovića zlasti z ostro polemiko proti stanovščini. Stanovščina je iznajdba fašizma, ki naj zajamči trajno izkoriščanje delavstva po kapitalu, delavstvu pa vzame zadnjo možnost obrambe. Izvajanja govornika so podžgala delavstvo, ki je govorniku burno ploskalo.

Predsednik shoda s. Pliberšek je pred zaključkom podčrtal dva aktualna problema. Prvi, ki se tiče rudarskih zahtev, drugi, ki se tiče skupnega nastopa bodočih občinskih volitev. Poudaril je, da se naj delavci, kmetje in obrtniki ne pustijo begati od nikoogar in da se morajo tudi v bodoče združiti za skupen nastop delavcev, kmetov in obrtnikov.

Z velikim odobravanjem je bila sprejeta predlagana pozdravna brzojavka županu s. Jakobu Klenovšku, ki leži težko bolan v splošni bolnici v Ljubljani.

Zborovanje je poteklo v najlepšem redu in miru, ter je pokazalo javnosti, da se rudarsko delavstvo vzlic krizi zaveda svojih pravic in da skupno z ostalim delavstvom terja pravico, da se sme združiti v svoji lastni politični stranki, Socialistični zvezi delovnega ljudstva Jugoslavije.

kljico na čelo. Za deklico je pristopil še mali Robert Vrhovnik in ga pozdravil ter mu predal rdečo zastavico, simbol mednarodnega socializma. Tudi njega je s. Topalović poljubil. Zborovalci pa so globoko dirnuli živahno ploskali.

Četudi je s. Topalović govoril v srbsčini, so ga vendar vsi razumeli in pazno sledili njegovim izvajanjem. Ob koncu govora pa so ga nagradili z živahnim ploskanjem.

Za njim je govoril s. Eržen, ki je spomnil navzoče na 22. obletnico mobilizacije in začetka svetovnega klana, poudarjajoč, da je prišla sedaj doba mobilizacije mas delovnega ljudstva za demokracijo in resnični mir. Duhovno pripravo za ta boj pa moramo črpati iz »Delavske Politike«. Le na ta način si moremo biti sigurni svojega uspeha in uresničenja našega gesla: za kruh in svobodo!

Prelepo manifestacijo je zaključila koračnica delavskih tamburašev. — Shod pa je rodil tudi pozitivne uspehe — 30 novih naročnikov »Delavske Politike«!

Meziška dolina je pokazala, da hoče biti v socialističnem gibanju med prvimi!

Arnautović obsojen na 15 let ječe

Poslanec Damjan Arnautović, četnik, je streljal v narodni skupščini. Obtoženec je trdil, da je bila to šala. Zadel ni nikoogar. Vendar se je vzdrževalo mnenje, da je bil strel namenjen predsedniku vlade. Če je bil namen, je to zločin, če pa le šala, je bila ta neokusna.

Državno sodišče za zaščito države je v petek razglasilo sodbo in so bili obsojeni Arnautović na 15 let ječe, Dragiša Stojadinović na pet let, Vasilije Trbić na štiri leta, Dragiša Molovanović na eno leto in šest mesecev ječe. Vsi obenem na izgubo časti. Trije obtoženci so bili oproščeni.

Doma in po svetu

Mednarodni učiteljski kongres — se ni smel vršiti v Beogradu. Določeno je bilo, da se bo vršil od 8. do 11. avgusta t. l. mednarodni učiteljski kongres v Beogradu. Prosvetni in zunanji minister sta dovolila kongres v Beogradu, v zadnjem trenutku pa so morale to preprečiti druge sile. Pariška centrala je nato odredila, da se bo kongres vršil iste dni v Ženevi. Učiteljska internacionala ima svoj sedež v Parizu.

Na seji centralnega pripravljalnega odbora v Beogradu za mladinski mirovni kongres v Ženevi je bilo sklenjeno, da se izvolita kot častna člana odbora predsednik vlade g. dr. Stojadinović in notranji minister g. dr. Anton Korošec. — Na čelu ženevske mirovne akcije v Jugoslaviji stoje tudi sicer prvaki JRZ. »Slovenec« je doživel lepo blamažo, ko je v svoji preveliki gorečnosti in podžgan po oklicu »Pax Romane« tej mirovni akciji udaril komunistični pečat. Še več! »Pax Romane« se ne bo udeležila mirovnega kongresa v Ženevi ne radi tega, ker naj bi to bila komunistična prireditve, ampak radi tega, ker ta organizacija pod vodstvom Vatikana ne bi mogla na kongresu zavzeti drugačnega stališča kot fašistična mladina Italije, ki jo bo poslal Mussolini. Na ta način bi bilo vsemu svetu očitno, da sta Mussolini in Vatikan enotnih misli in enotna v akciji.

Stavbinski delavci v Skoplju stavkajo zaradi povišanja mezd na teden dni. Delodajalci nočejo sprave. Delavstvo nadaljuje stavko.

Tovarna svile v Osijeku je odpustila 200 delavcev, čeprav je delavstvo umaknilo svoje zahteve.

Cankov je že predren. Bolgarski profesor Cankov je fašist. Že več let zahteva zase diktaturo v Bolgariji in se upira demokraciji dežele. Tudi v sedanji vladi ima dva pristaša. Da se končno dokoplje do oblasti, je že organiziral napadalne oddelke. Pristašev pa ta fašist nima mnogo. Pri volitvah bi utegnil dobiti po mestih 25, na deželi pa le 10 odst. glasov. Cankovem fašizmu se upirata zlasti obe kmetiški organizaciji. Zbuja se pa že tudi v Bolgariji ljudska fronta.

Avstrijecem se že utepa. Nacizem je postal v Avstriji silno agilen. Kanceler dr. Šušnik mu je sam dal potuho s pogodbo med Avstrijo in Nemčijo. V Lincu je v petek prišlo do velikih demonstracij, ko so se vrnili po pomilostitvi nacisti iz ječ. Priredili so amnestirancem velik banket v dveh hotelih. Demonstrirali so s kljukastimi križi in vzklikali Hitlerju. Policija je bila — brez moči. — Vladni list svari sicer amnestirance, da so bili le pogojno izpuščeni.

Nemčija je priznala aneksijo Abesinije po Italiji. Sedaj bi imela Nemčija v Adis Abebi le generalnega konzula.

Načelo plemenske čistosti v Nemčiji je — bajka. Delavci, uradniki, profesorji, to je samostojno misleči ljudje v Nemčiji ne smejo biti v židovskem sorodstvu. Drugače pa je z ljudmi, ki jih Hitler rabi. Med takimi ljudmi je Alfred Rosenberg, ki je židovsko-mongolsko-letiške krvi. Organizator nemškega letalstva general Milch je po očetu žid. Njegovi sorodniki v Šleziji spadajo vsi pod protizidovsko naredbo. Imamo pa še tretjo veličino ministerialnega direktorja Wohlfahrta ki ima jako važno vlogo v ministrstvu gospodarstva. Ti ljudje so najboljši prijatelji Göringja in Hitlerja, ki po svojem izrazu jako zbuja sum sorodstva z židovstvom. Vsi drugi so že bili prej nemški državljani, dočim sta postala Rosenberg in Hitler šele po letu 1918. Prvi torej spada v Rigo, drugi v Braunau, če bi šlo pri teh dveh tudi tako točno. Göring sam je izjavil na pritožbe, da v svojem ministrstvu odloča sam, kdo je Arijec in kdo ne.

Znani Papan je postal poslanik na Dunaju. Doslej je le vodil posle poslaništva.

Bivši predsednik španske vlade Quiroga, je bil na begu v Francijo na meji umorjen.

Iz naših krajev

Ljubljana

Krajevni medstrokovni odbor v Ljubljani obvešča vse v njegovo področje spadajoče organizacije, da bo v slučaju zadostnega števila udeležencev organiziral posebni vlak iz Ljubljane na Jesenice in nazaj na proslavo 30letnice jeseniških kovinarjev, ki se bo vršila dne 15. in 16. avgusta 1936. Posebni vlak bo odšel iz Ljubljane dne 15. avgusta okoli 1/8. uro zjutraj, tako da bodo imeli vsi udeleženci, ki se pripeljejo iz Kamnika, Vrhnike, Rakeka, Dolenskega in Zidanega

Maribor

Kje so varnostni predpisi za podjetja?

Skoro dnevno smrtno žrtve poklica.

V Mariboru in okolici, pa tudi z drugih krajev beležijo zadnji čas skoro vsak dan kak smrten primer delavca, rodbinskega očeta ali mladeniča, ki je podpiral starše, ker so bili pri delu nezadostni varnostni predpisi, oziroma koristolovski podjetniki niso izvajali zakonitih predpisov za varnost življenja delavcev.

V nevarni deroči Muri je moral prejšnji teden v čolnu delati pri jezcu delavec, ki ni znal plavati. Čoln se je preobrnil in deroča voda je pogoltnila mlado življenje. Milijonsko podjetje ni niti za hip pomislilo, da bi izbralo za takšno delo le dobre plavce in jih k temu primerno še zavarovalo.

Ali se hči bleda morda za odprto? Kdaj je odprta morda?

Mariborski nacisti »čiste nordijske rase« so se začeli zadnje dni že kar valjati v pijani oblasnosti: Posarje, vstajenje pruskega vojaškega škornja, Porenje, Avstrija, Gdansk — sedaj pa pride na vrsto še Maribor, tako se jim blede v njihovih pijanih možganih. In že so odredili, da slovenski delavci ne bodo več prepevali svojih himen, ki jih pojo malone že celo stoletje, ampak bodo morali odšel naprej menda vsi na komando zatuliti Horst-Wessel-Lied. Kakor potrebujejo krave svojega pastirja, tako pripoznavamo zabitim ljudem polno pravico, da se v blatu veljajo pred nogami svojega vsemogočnega »führerja«. Zapomnijo pa naj si to puhle glave bastardov, da njihov führer še ni odločen in tudi nikdar ne bo odločil, kaj bodo slovenski delavci zapeli, kajti ljudski val vstajajoče človečanske zavesti ne bo samo razizmu z njegovimi koncentracijskimi taborišči zaprl pot z nepremagljivo barijero, ampak bo to kužo prej ali slej — z vsemi njenimi hlapi in podrepaniki vred — korenito iznil s telesa kulturnega sveta. — Ako naše pesmi ne prijajo vašim ušesom, vajenim na »klasično« muziko kora Horst-Wessel-Lied, pa se podvzajate in pojdite v tisti raj, kjer imajo topovi več redilne snovi, kakor mast in maslo. Ali ni skrajno ponižujoče, če ne nizkotno, da se pripadniki gosposke rase mešajo — med inferiorne poljudi, pa še pijejo sok iz njihovih prostaških prsi?

Moderniziranje ceste proti št. Ilju. Minuli ponedeljek in torek je poslovala v št. Ilju in v Košakih pri Mariboru uradna komisija radi ureditve raznih tehničnih vprašanj pri moderniziranju ceste od Maribora proti št. Ilju do meje. Treba bo namreč omiliti celo vrsto ovinkov in v to svrhu razlastiti potrebne zemlje. V št. Ilju rabijo v to svrhu pri železniškem nadvozu celo parcelo, ki je še last Južne železnice, oziroma njene naslednice, ki ima svoj sedež na Dunaju. Tudi v Košakih bodo morali za to razlastiti 1 parcelo-njivo, ki je še last Južne železnice. Komisija je vsa vprašanja tekom dvo dnevnega obhoda sporazumno rešila ob navzočnosti zastopnikov banske uprave, direkcije železnice, lastnikov prizadetih posestev in sodnih cenilcev. Upajo, da bodo z deli vendarle kmalu pričeli. Člani komisije so mogli pri tem ponovno ugotoviti, da je ta del državne ceste v obupnem stanju, čeprav je največje tujskoprometne in narodno-gospodarske važnosti. Posebno mučno je bilo primerjanje naše ceste ob meji z nadaljevano avstrijsko državno cesto od naše meje naprej.

Kako postopajo z delavci. Z ozirom na zadnjo notico v »Delavski Politiki« v zadevi zaposlitve 20 delavcev, ki jih je naročilo gradbeno podjetje iz Ljubljane pri maribor-

Celje

V nedeljo, dne 2. avgusta t. l. s pričetkom ob 9. uri dop. se bo vršil v »Unionu« velik

POLITIČNI SHOD

na katerega vabimo delavstvo, kmete in vse iskrene pobornike demokracije. Na shodu poročata ss.: Petejan Josip in Sedej Alojz.

Sodruži in sodružice, skrbite, da bo udeležba res impozantna.

Stavka delavcev pri regulacijskih delih na Savinji.

Mariborska tvrdka Nasimbeni je v soboto, dne 25. t. m. izplačalo svoje delavstvo, zaposleno pri regulaciji Savinje. Že itak škandalozne plače t. j. Din 2.50 na uro, hoče ukiniti ter prisiliti brezposelne, da prevzamejo delo na akord in sicer za Din 4.50 km. V ponedeljek, dne 27. t. m. se je imelo pričeti redno delo s stopenetdesetimi delavci. — Delavstvo je pa ponujano naravnost smešno nizko mezo odklonilo in pred pričetkom dela stopilo v stavko. Vsa poštna javnost se zgraža nad takšnim brezobzirnim postopanjem tvrdke. Če delavce, zaposleni pri javnih delih, res ni mogoče boljše plačati, potem proč s takimi javnimi deli in kalkulant.

mosta, možnost priključiti se posebnemu vlaku. Kolesarji iz vseh krajev se zberejo 15. avgusta na Glavnem trgu v Kranju, odkoder se odpeljejo skupno ob 6. uri zjutraj proti Jesenicam. Vse kolesarje, ki niso dobri vozači, opozarjamo na težavno pot in jim svetujemo, da se poslužijo rajši posebnega vlaka. Podrobne informacije v pisarni Krajevnega medstrokovnega odbora v Ljubljani, Delavska zbornica.

Z visoke strehe je padel mlad učenec in se ubil. Ali je tak dečko spadal k nevarnemu delu na streho, kjer bi moral biti vsaj privezan? In kaj bi bilo, če bi padel v vodo? In kaj bi bilo, če bi padel v vodo?

Dvomimo, kajti dva ni dni po tej smrtni nezdigi je že zopet padel delavec z zidarskega ogrodja v globino.

V Libojah je električni tok ubil 26letnega rudarja. V delavnicah je zmečkalo delavcu roko, drugemu nogo, tretjemu prsni koš in tako gredo žrtve iz dneva v dan brez konca. Inspekcija dela pa je seve daleč in — denarja ni za komisije, za nadzorstvo življenja najbednejših.

ski borzi dela za gradbo ceste na Pohorje in kateri od tukajšnjega gradbenega vodstva niso bili sprejeti, nam sporoča Borza dela, da je storila vse, kar je bilo v njeni moči in njeni kompetenci. Napravila je z vsemi delavci zapisnik, priložila potrebne priloge in poslala na tajništvo Delavske zbornice v Ljubljano, katero bo gotovo znalo najti potrebne korake, da se povrnejo oškodovancem stroški, ki so jih imeli, zlasti pa, da se v bodoče prepreči način, kako postopajo tvrdke z delavci.

Smrtna nesreča v severni triglavski steni. V soboto, dne 25. t. m. sta pri plezanju v severni triglavski steni smrtno ponesrečila 19letni akademik Egon Lettner in 23letni slušatelj juridične fakultete Slavo Domicelj. Plezala sta v družbi z dvema drugima turistoma, ki sta pa v zela drugo smer. Lettner je plezal pred Domiceljem in sta bila navezana na vrvi. V višini okrog 300 metrov je Domicelj omahnil in pri tem potegnil Lettnerja za seboj. Padla sta navpično 250 metrov globoko. Pri padcu sta zadelava ob skale, dokler nista popolnoma izobiljena obležala na neki polici. Tovariša, ki sta bila priča nesreči, sta morala preplezati steno in se čez Prag vrniti v Aljažev dom, kjer sta alarmirala rešilce. Reševalci so spravili trupli na snežišče pod steno, od koder so jih prepeljali v Maribor. Pokopali jih bodo danes, v torko na pobežkem pokopališču.

Prostovoljno v smrt. Preteklo nedeljo, dne 26. t. m. ob pol 3. uri pop. je skočila z brvi v Dravo in utonila 24letna tiskarska vlagalka Anica Szilagyjeva. Pokojnica je bila mirnega in tihega značaja, marljiva in uslužna ter med svojimi sovrstnicami zelo priljubljena. Kakor vse kaže, je šla v smrt v trenutku težke duševne depresije. Bila je zelo rahločutna in jo je vsaka, tudi najmanjša stvar hitro potrla. Naj ji bo ohranjen svetel spomin!

Nabori se bodo vršili od 4. do vključno 8. avgusta za v Maribor pristojne vojaške obveznike, rojene l. 1909. do vključno 1916. v Gambirnovi dvorani, vsakokrat s pričetkom ob 7. uri zjutraj.

Gasilsko slavlje v Mariboru. Privedite 1. in 2. avgusta bodo vsestransko zanimive. Velika gasilska razstava v Unionski dvorani bo pestra slika preteklosti in sedanjosti obmejnega gasilstva. Razen tega bodo razni gasilski nastopi, vaja in blagoslovitve četrtega reševalnega avtomobila, ki bo najmodernejši v državi. V zvezi s slavljem je obisk Mariborskega tedna in njegovih lepih razstav in zabav.

Za vašo družino, okusen sladki kmečki kruh. Pekarna Rakuša, Koroska cesta.

Živahno gibanje stavbinskega delavstva v Celju in okolici. Po vzgledu ostalega delavstva se je zdramilo tudi tukajšnje stavbinsko delavstvo. V nedeljo, dne 26. t. m. se je vršil ob veliki udeležbi shod na »Zelenem travniku«, na katerem je poročal s. Vodopivec, predvsem o pomenu strok. organizacije o potrebi izobrazbe ter vstrajnosti, brez katere ni mogoče upati na izboljšanje bednega položaja delavstva. Končno je prečital tzv. ljubljanski sporazum stavbinskega delavstva in združenih stavbinskih in tesarskih mojstrov. Sklenjeno je bilo, da se skljuje anketa tudi za Celje, in svrhu podpisa nekega sporazuma.

Vse cenj, naročnike obveščamo, da so poslovne ure uprave »Delavske Politike«, podruž. Celje, vsako sredo in soboto od 6. d. 7. ure zvečer, ob nedeljah pa od 9. do 10. ure predpoldne v lokalni v Delavski zbornici, pritičije. Obenem opozarjamo vse cenj, naročnike, ki so z naročnino v zaostanku, da jo poravnajo čimprej, ker bomo sicer primorani jim ustaviti list. Ob navedenih urah se naj priključijo tudi novi naročniki, sprejmejo se predplačila za naročnino in vse reklamacije kakor tudi eventualni dopisi za objavo v »Delavski Politiki«. Poverjenik.

Zabukovca

Jama je zahtevala novo žrtev

Bilo je v ponedeljek, dne 20. julija v rudniku »Prometnega zavoda d. d. Liboje«, kjer je bila med drugimi rudarji zaposlena tudi nova žrtev dela in kapitala, rudar Bučej Anton, mladenič v najlepši moški dobi, star komaj 28 let.

Bil je poklicni rudar in imel službo pri električnem motorju v jami, ki mu je pa prav ta dan nekaj kljuboval. Da bi preprečil morebitno nezgodo, ga je hotel natančneje pregledati. Komaj pa je to nevarno opravilo začel, ga je, najbrž pri dotiku z električnim tokom, ubilo. Tovariši so mu priskočili na pomoč, poizkusili vse mogoče, da ga obude k življenju, a nesrečni Tone je bil že mrtev.

Raztelesenje je baje pokazalo, da je umrl za srčno kapjo. Tako bo še najboljšje. Podjetje si bo prihranilo vse sitnosti, zavarovanje pa rento, ki pripada tistim, katere je pokojni vzdrževal.

Vidiš, rudar, sotrpin, kako kratek proces je s teboj; garaš in ustvarjaš bogastvo, ko je po tebi, si pozabljen. Naš Tone je sedaj rešen. Kako priljubljen je bil, je pokazala številna udeležba pri pogrebu.

Zabukovska godba je igrala mrtvaške koračnice. Tužno je odjeknil apesem »Zarje« in »Vzajemnosti« iz Liboj in Zabukovce ob odprtem grobu. Odslužil si in sedaj počivaš v naročju matere narave.

Zahvala. Sorodniki rajnega Toneta Bučaja se najlepše zahvaljujejo vsem, ki so spremili predragega pokojnika na njegov zadnji poti, tako tudi godbi v Zabukovci, pevcem »Zarje« in »Vzajemnosti« iz Liboj in Zabukovce, gg. govornikom za v srce segaajoče poslovilne besede ob odprtem grobu, vsem darovalcem lepih vencev, kakor tudi vsem, ki so na kakršenkoli način pokazali, kako radi so imeli našega Toneta.

Hrastnik

Stavka pomožnega osebja v steklarni

Dne 24. julija je celokupno steklarsko pomožno delavstvo stopilo v stavko radi priznanja plačnega dopusta. Danes, ko to pišemo, je stavka končana, vendar se bodo mladi delavci iz te stavke še veliko naučili. Podrobnejše poročilo prihodnjič.

Senovo pri Rajhenburgu

Po občinskih volitvah. Pri nas na Senovem je po zmagi JRZ pri občinskih volitvah zavladala popolna svoboda. Ljudje pravijo, da imamo sedaj dve občinski pisarni, dva tajnika in tri župane. Davkov ne plačujemo nič več. Da je to res, dokazuje dejstvo, da se stalno nahaja odposlanec finančne oblasti v naši občini in hodi od hiše do hiše ter išče, kje bi bilo še kaj mogoče zadržati. V ponedeljek 20. t. m. se je vršila prva seja novega občinskega odbora. Seja je bila javna. Vsaj tako je bila sklicana. Ko pa so prišli tudi trije delavci, ki niso volili novega odbora, poslušati, je g. predsednik opozoril navzoče, da je prva točka dnevnega reda tajna, vsled česar so poslušalci morali pred vrata. Čakali so, da bo tajnost minila, toda zaman. Seja je obravnavala devet točk: 1.) Poročilo predsednika občinske uprave; 2.) volitev petih članov v krajevni šolski odbor na Senovem; 3.) volitev dveh članov v krajevni šolski odbor v Koprivnici; 4.) volitev enega člana v krajevni šolski odbor pri Sv. Antonu; 5.) volitev 12 članov občinskega pomožnega odbora za pomoč brezposelnim; 6.) volitev 10 članov v občinski cestni odbor; 7.) volitev petih članov v občinski kmetijski odbor; 8.) volitev občinskega blagajnika; 9.) slučajnosti. — Kakšne tajnosti se skrivajo za tem dnevnim redom, vrag vedi. Mi se le čudimo, kako je mogoče pri takem dnevnem redu javnosti zapreti vrata. Sploh pa je običaj, da se tajne zadeve obravnavajo ob koncu seje. Upamo, da bo v bodoče tako, saj je baje sam gospod predsednik obljubil onim trem delavcem, ki so »protestirali« proti temu, da se jih je pustilo čakati pred vrati, da bo v bodoče tako storil. »Domoljub« poroča, da je pri volitvah na Senovem dobila JRZ 22 odbornikov, JNS 2 odbornika. — Kaj neki pravijo čitatelji »Domoljuba« ki tako »resnico« piše? Ni res, da je dobila JNS dva odbornika, temveč, da so bili na delavsko-kmetijski listi izvoljeni trije odborniki in da jih ima JRZ samo 21.

Trbovlje

Uspelo predavanje.

V četrtek, dne 23. t. m. se je na sestanku v delavskem domu razpravljalo o važnih rudarskih zadevah. Ugotovilo se je, da pod sedanjimi pogoji rudarsko delavstvo nadalje vztrajati ne more. Ali bo delavstvo popolnoma propadlo ali bo pa povzdignilo svoj glas proti bedi in pomanjkanju. Po izčrpnih poročilih, ki sta jih podala na sestanku s. Arh in Pliberšek o vzrokih hrastniške stavke, so navzoči soglasno zahtevali, da se brez odloga pristopi k vprašanju revizije kolektivne pogodbe, čije določbe se največkrat ne izvajajo. Govornika sta poudarila, da če hoče delavstvo doseči ugodnejše pogoje, mora biti tudi organizirano in združeno, ker kolikor ima delavstvo moči, toliko ima tudi pravic!

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

KOČEVJE

V južnem kraju naše banovine, v tako zvani Sibiriji, si je tukajšnje zavedno delavstvo ustanovilo svoje delavsko kulturno društvo »Vzajemnost«. Kljub vsem oviram je društvo v tej kratki dobi priredilo več izletov v naravo. Gotovim gg. seveda ne uga-ja, da se tukajšnje delavstvo, oziroma mladina močno oprijemlje tega društva, ki smo ga vsadili in ki izvrstno poganja. Napravili smo daljši avtomobilski izlet v Koprivnik. Z njim smo hoteli tamkajšnje delavstvo, ki je popolnoma prepuščeno samo sebi, vzpodbuditi in svoj namen smo v polni meri dosegli. Sodruži v Koprivniku so nas sprejeli resnično sodružno, kar nam bo ostalo v trajnem spominu. Razgovorili smo se, se spoznali in s težkim srcem ločili. Društvo ima obširen program, ki ga bo moralo izvesti. Posebno pri nas v Kočevju so ovire velike. Je pač megleno. Mi pa vztrajamo na začrtani poti. Sodruži in sodružice, le tako požrtvovalno naprej za našo idejo in naša mladina ne bo v seznamu raznih temnih elementov, ampak bo postala zdrav proletarski kader. Začetek je težak, treba je žrtvovati, saj gre za lepšo bodočnost.

Zagorje ob Savi

Čudno postopanje

Pred štirinajstimi dnevi je bil na občinski deski nabit razglas naslednje vsebine: RAZGLAS

Uprava občine Zagorje ob Savi razglša, z ozirom na ukrepe drugih občin, da bo v bodoče pri javnih delih prvenstveno zaposlila delavce-domačine, to je one, ki so domovinsko pristojni v občini Zagorje ob Savi. V slučaju javnega dela v večjem obsegu, ob pomanjkanju delavcev-domačinov, se bo zaposlilo tudi delavce, ki niso semkaj domovinsko pristojni.

Uprava občine Zagorje ob Savi, dne 4. julija 1936.

Predsednik: A. Prosenec l. r.

Sedaj smo pa dobili obvestilo, da so vsi v občino nepristojni delavci, zaposleni pri gradnji ceste Trebeljevo in Slačnik pri Zagorju bili odpušteni. Omenjeni so bili prej zaposleni pri rudniku in v letu 1931, reducirani. Med njimi so družinski očete in samci, kateri že bivajo po 7 do 10 let v zagorski občini. Eden med njimi je celo zagorski rojak in mora preživljati svojo mater.

Ne vemo sicer, kakšni motivi so vodili občino do tega sklepa, reči pa moramo, da je ta postopek nesocialen in krivičen. Prvič ti delavci niso nobeni nadležni berači, tem, več delavci, ki bi radi delali, da si zaslužijo svoj kruh. In drugič so to neoporečni jugoslovanski državljani, od katerih je imela tudi zagorska občina koristi v času, ko so bili zaposleni pri rudniku. Zato upamo upravičeno da, bo banska uprava na pritožbo prizadetih ta sklep zagorske občinske uprave razveljavila.

Litija

Škodljivci delavske organizacije. V naši predilnici je precej širokoustnežev, ki so strašno radikalni — v udrihanju po organizaciji in blatenju funkcionarjev. Nič jim ni prav, kar organizacija stori. Kajti oni znajo vse boljše in — radikalnejše. Tako so radikalni, da niti organizirani niso. Zgodi se pa, da kakšnemu takemu širokoustnežu teče voda v grlo, tedaj pa se brž spomni organizacije in zaupnikov, ki jih je morda še pred kratkim blatil. Kdor ni organiziran, nima pravice govoriti ali kritizirati organizacije! Delavci in delavke, zavedajte se, da spadate vsi v razredno strokovno organizacijo! Prišel bo čas, ko bomo organizacijo krvavo potrebovali. Zato ne smemo čakati prikrizanih rok in poslušati zabavljavečev, ampak zaupnike! Zgledujte se na tistih delavcih in delavkah, ki so že danes v vrstah naše razredne organizacije Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije.

Kranj

Ustanovni občni zbor »Vzajemnosti« se bo vršil v nedeljo, dne 9. avgusta ob 9. uri v dvorani restavracije Semen. Na občni zbor vabimo vse delavstvo, ki želi iskrenega dela na polju delavske izobrazbe.

Izlet v Smednik. Izleta v Smednik, ki ga priredi SDSZJ, naj se članstvo kranjske podružnice polnoštevilno udeleži. Odhod s kolesi in vozovi točno ob 13. uri. Natančne informacije dobite pri zaupnikih ali odbornikih organizacije.

Jesenice

Odprto pismo in javni poziv!

V 7. številu »Delavca« z dne 15. t. m. na 3. strani v 4. stolpcu je izšel nepodpisan dopis z Jesenic, v katerem dopisnik na zloben in prostaški način — da o nesodružnem

načinu sploh ne govorim — napada in obrekuje mene in s. Tomana. Pod čast mi je, da bi na taka neresnična podtikavanja sploh odgovarjal. To bodo uredila po tiskovnem zakonu pristojna mesta in ugotovila resničnost tega dopisnika. Meni gre samo za sodelovanje javnosti, ki je čitala ta pamflet in je morda v dvomih. Zaradi tega pozivam vse sodruge in strokovne funkcionarje, ki so z menoj sodelovali tako v Beogradu, Osijeku, Brodu, Sarajevu, Zenici, Zagrebu, na Muti, v Guštanju pri Prevaljah, v Celju, v Mariboru, Ljubljani (v Mostah in pri Strojnih tovarnah) kakor tudi v Lescah, na Dobravi, na Javorniku, na Jesenicah, da povedo, kaj vedo slabega in kaj dobrega o meni. Resnice se nisem nikoli bal in se je tudi zdaj ne bojim. Imenoma pozivam sodruge Azmana Karla, prejšnjega in sedanega blagajnika podružnice SMRJ na Jesenicah, s. Škrlija Franca, mojega naslednika v predsedstvu iste podružnice, s. Kavčiča Alojza, predsednika nadzorstva v podružnici SMRJ za časa mojega predsedovanja, vse tri glavne zaupnike ss. Ravnika Franca, Gerdeja Antona in Bucka Jožeta in končno našega pravnega svetovaleca dr. Ivota Štepiharja, da povedo in napišejo, kaj sem slabega storil, kaj vedo slabega o meni in kaj sem opustil v svojem delu za dobrobit SMRJ in celokupnega delavstva jeseniškega revirja in sploh kovinarjev Jugoslavije. Zgoraj navedeni, povejte ali se strinjate z navedbami v »Delavcu«? Podkrepite to, kar je tam napisano, ali pa izpodbijte, kajti jaz se sode postenih ljudi ne bojim in resnice še manj! Od tega bo tudi odvisno naše sodelovanje v bodoče. »Delavec« dopisnik bo pa imel dovolj priložnosti svoja podtikavanja dokazati. Ob pričakovanju izjav mojih sodelavcev in sodrugov mi je v veliko zadoščenje že sama pripomba uredništva »Delavca«, s katerim za polemike del dopisa odklanja odgovornost.

Jesenice, dne 23. julija 1936.

Celesnik Ivan l. r. Jesenice, Pod Možaklo 2.

Organiziranje mladine. V smislu sklepa zadnjega kongresa ljubljanske Strokovne komisije je treba zajeti v naših organizacijah obrtno in industrijsko mladino. Vajeniško vprašanje in vprašanje mladoletnih delavcev je eno najbolj žalostnih v vsem našem delavskem gibanju. Lahko rečemo, da se na strokovno in socialno-političnem polju ni nihče doslej zmedel zanj in da je bila mladina prepričana popolnoma sama sebi in milosti ali nemilosti posameznih mojstrov oz. drugih delodajalcev. Kako pereča so ta vprašanja je pokazal številno obiskani šhod, ki so ga imeli mladinci dne 29. junija t. l. pri nas v Delavskem domu. Potrebno bo, da se začne s sistematično vzgojo te mladine in predvsem s sistematičnim delom za njih varstvo. Pregledati bo treba vajeniške pogodbe, če odgovarjajo zakonu in socialno zaščitnim predpisom dalje bo treba nadzorovati, koliko se razni predpisi dejansko izvajajo, zlasti oni o prepovedi nočnega dela in sploh o delovnem času, nadzorovati ravnanje posameznih mojstrov z mladino in sploh voditi evidenco nad vsem, kar se godi v delu s posameznimi vajenci in vajenkami. Če pojde strokovna organizacija oz. Strokovna komisija res z vsemi silami na delo v zaščito najbolj nezaščitenih proletarskih naraščajnikov, si bo s tem pridobila veliko zaupanje in hvaležnost vseh onih, za katere doslej ni skrbel nihče, razen kake pesti ali palice, psovke ali kletve posameznega mojstra ali mojstrice.

Guštanj

Brezbriznim in nerazsodnim v premislu, zavednim v vzpodbudo

»Hudiči so delavstvu še mošta favš, še celo v »Delavski Politiki« nas obirajo, da smo ga pilili Prekletu, pa bi rajši napisali, kakšne krivice se nam godijo! — Take in podobne govornice so se slišale tu in tam med delavci za kakim plotom, ko je izšel v »Delavski Politiki« članek o obrekovalcih in sušmarstvu. Iz tega se vidi, da so dotični, ki govore take neslanosti, ali obrekovalci, ali pa so tako leni, da se nočejo potruditi, da bi stvar prečitali in jo tudi razumeli. Med njimi so sami taki, ki rajši puste, da si delničarji polnijo žepo na naš račun, in to v času, ko naše družine stradajo. Baš ti ljudje še vedno nočejo poslušati tistih, ki jih že leta prosijo, da naj bi se organizirali in plačevali redno prispevke, da ne bomo kakor mlin brez vode. Namesto, da bi prihajali redno na zborovanja, ki so sklicana ne v zabavo funkcionarjem, temveč za to, da na njih vsak pove, kar ga teži in da svetuje, pa rajši leže ob času zborovanja ali pa gredo po drugih potih. Tako si misli tak človek: bom že jutri izvedel, kaj se je ukrenilo, če mi ne bo prav, bom pa lažje kritiziral, zlasti če dobrot ne bo toliko, da bi jih lahko kar z lopato zajemal. Ti ljudje so cokle v borbi za boljši obstoj nas vseh in ravno zaradi teh cokol ne moremo priti do boljše delovne pogodbe. Zato pa se kršijo socialni zakoni, krši se pogodba na debelo, so oddelki, v katerih delavci ne vedo, kaj so zaslužili prej, kakor šele ob koncu meseca pri izplačilu. In to se godi vse samo zaradi tistih nesrečnih cokol, ki samo čakajo, kdaj jim bodo drugi priborili kaj več! Pa še praviš, da smo ti mošta favš.« Sam si si ga »favš«. Saj daješ s tem, da se nočeš organizirati, podjetnikom prav in pothu, da nas lažje izkorišča. Zato pravimo mi: Nehajte vi delati krivice svojim sodelavcem, potem bomo šele sposobni odpraviti krivice, ki jih nam prizadevajo delodajalci! Radi vaše abstinence pri delu organizacije imamo v zadnjih par letih že večmilijonsko škodo, delničarji pa se nam lepo v pest smejejo, ker smo Guštanjčani tako brihtni, da se rajši noč in dan ubijamo z delom v tovarni.

Tekstilci v boju za svoje pravice!

Tovarna Hutter in drug izjavlja, da delavstvo ne zahteva ničesar nemogočega.

Te dni so dobili tekstilni tovarnarji dostavljen osnutek kolektivne pogodbe, ki ga je izdelal centralni tarifni odbor tekstilnega delavstva.

Kako upravičene in nepretirane so zahteve tekstilnega delavstva, kaže položaj v tekstilni tovarni Hutter in drug.

Po prejemu osnutka kolektivne pogodbe je vodstvo tovarne objavilo delavstvu, da tovarna že davno plačuje mezde, ki se v tej kolektivni pogodbi zahtevajo in da tudi po sprejetju kolektivne pogodbe v ostalih podjetjih ne misli na znižanje plač.

Razen tega je zagotovila delavstvu, da bo v najkrajšem času v sporazumu z delavstvom rešeno tudi vprašanje rednega osem-dnevnega letnega dopusta za vse v tovarni zaposlene.

potem pa še s poljskim delom, da si odslužimo krompir itd., namestu da bi se organizirali in skupno zahtevali za svoje pošteno in težko delo tudi pošteno plačilo. Na ta način bi pomagali tudi kmetu, najbolj pa sebi, ker bi ne bilo več treba ukvarjati se z zemljo in prašiči. Toda vse to rajši delaš, kakor pa da bi se organiziral in bil solidaren v boju za skupne koristi. — Pred kratkim je podjetje nabilo na desko, da je otrokom izpod 14 let starosti dostop v tovarniške prostore zabranjen. Tudi je podjetje ukimilo vsako prodajo železa delavcem, tako da moraš h trgovcu po nakaznico in tako te stane okrog 10 odst. več pri kilogramu. Koliko je bilo vsled tega vika in krika. In seveda so bili zopet vsega krivi zaupniki. — V odgovor na vse te krivice: kakor kršenje socialne zakonodaje, kršenje pogodbe in delovnega reda itd. smo sklicali dne 5. t. m. javno zborovanje. Prepričani smo bili, da bodo prišli vsi, ki so imeli med tednom toliko za kritizirati. Pa zmotili smo se, izmed 270 delavcev jih je prišlo le par desetih, tako da se je sklenilo, da se zborovanje sploh ne vrši, ampak odloži za tako dolgo, dokler ne bo voda v grlo tekla in ne bodo delavci sami zahtevali zborovanja, na katerem bodo dali zaupnikom navodila. Mi sedaj čakamo, kdaj bo našim kritikarskim junakom zrastle pogum, da bodo prišli izza plotu na zborovanje in tam iznesli svoje želje!

Ribnica na Pohorju

Začnimo z delom! Kakor nam poleti jutranja zarja obeta lep dan, tako nas novejši dogodki po svetu navdajajo z upanjem in lepšo bodočnost, drameč nas na delo. Naše delavstvo je treba razgibati. Le žal, da so med njim na delu nasprotniki, protivniki tudi naše kamosoške zadrage, ki iz same nevoščljivosti, da zadruga kaže velik napredek napram stanju v prejšnjih letih sejejo razdor in sovraštvo. Mi obžalujemo vse, ki se dajo zavajati, obsojamo pa krivca kar najostreje. — Blizajo se občinske volitve. Izkušeni imamo dovolj, da bomo znali nastopiti, kot se za delavstvo spodobi. Dovolj smo bili izkoriščani kot delavci, v občini bodimo gospodarji. — Oklenimo se »Delavske Politike«, ki nam bodi vodnica, kakor je bila naša braniteljica v najtežjih časih. Pridobivajmo »Delavski Politiki« novih naročnikov in s tem novih borec za našo stvar!

Sv. Lovrenc na Pohorju

Naročniki, pozor! Poverjenik našega lista bo odslej vsako nedeljo, okrog 15. in 1. v mesecu, pobiral naročnino v gostilni pri »Jelenu«. Prosimo tem potom vse cenjene naročnike, da redno plačujejo list poverjeniku. Vsak naročnik naj se zaveda, da se mora naš list »Delavska Politika« vzdrževati izključno le z naročnino. Vpoštevajo naj nadalje tudi, da pobira naročnino poverjenik zato, da olajša delo upravi, na drugi strani pa prihrani nepotrebne izdatke naročnikom, zato naj mu naročniki prihranijo nepotrebna večkratna pota s tem, da mu bodo redno plačevali. Naročnikom, ki so z naročnino v zaostanku, pa bo uprava primorana ustaviti nadaljnje pošiljanje lista. Družnost!

Študenti pri Mariboru

Redna in izredna občinska seja

Pred dnevi se je vršila redna seja, ki je bila polnoštevilno obiskana. Predsednik Kaloh je poročal o tekočih zadevah, zlasti o likvidaciji finančnih odnošajev z občino Radvanje. Zaradi nenadne razdužitve se morajo vsi računi zadnjega proračunskega leta ločiti, da se najde končni efekt dohodkov in izdatkov. V komisiji poslujejo za Studence odb. Pušnik in Vranc, za Radvanje odb. Kolhar in Podgoršek. Predsednik tega razsodišča je sreski podnačelnik g. Eiletz. Delo traja že 10 dni in še ni končano. — Na seji se je oddala vožnja gramoza ošertalnim potom, vendar se je končno sprejel sklep, da naj vozijo letos vsi štirje reflektanti po najnižji ceni: Kolnik Alojz in Eliza, Omulec Rozalija in Germ Mirko, vsi za ceno Din 12.50 za kubični meter brez nakladanja (lani 22 dinarjev). S tem se je ustreglo že dolgoletni želji Studenčanov, poleg tega pa bo občina prihranila nekaj zaposlitev delavcev. Pri seji se je prečitala tudi pritožba Društva hišnih posestnikov, ki se razburjajo, da delavci po cestah in v gramozni jami lenarijo. Opozorjamo to gospodo, da nima dovoljne legitimacije, postavljati se v pozor sodnikom občinskih delavcev, ki za svojo razmeroma skromno urnino še vedno napravijo dovolj za občino. Da bi pa občina nastavila priganja s knuto v roki, proti temu pa protestiramo vsi, ki živimo od žuljevih rok. Red

Služaj tovarne Hutter in drug podkrepilje našo trditev, da tekstilni delavci ne zahtevajo ničesar nemogočega, vsled česar upamo, da tudi ostali tovarnarji pogodbe ne bodo dolgo študirali, najmanj pa s svojim zadržanjem povzročili, da bi si delavstvo moralo izboljšati svoje zahteve v odprtem boju.

Neprestani porast tovarne Hutter in drug tudi dokazuje, da je kljub boljšim mezdam — in kljub konkurenci — mogoče nadpredek tekstilne industrije, dokazuje pa tudi, s kako ogromnimi dobički so morale delati tovarne, ki so svoje delavstvo plačevale večkrat mnogo nižje.

Moralno je tekstilno delavstvo v svojem boju že zmagovalo. Složno si bo priborilo tudi materijalni uspeh!

mora biti, to je resnica, toda komanda gospodov, ki »inšpicirajo« ulice, naj preneha. Izgovor »plačamo davke« ne drži, saj jih plača delovno ljudstvo z dragimi stanovanji! Občinski delavci so proti podtikanju »hauserjev« vložili protest. — Tehnica za javno tehtanje se zaenkrat še ne bo gradila, ker proračun za letos še ni odobren. Imenovale so se nekatere nove ulice v novo zazidanem delu občine pri Radvanjski cesti: Delavska ulica in Bolfenkova ulica. — Ponovno se je obravnavala tudi zadeva Narodne odbrane, katere bivši predsednik se brani dati zadoščenje za znane žalitve s tem, da bi plačal za občinske reveže znesek 500 Din. Odbor je bil soglasno mnenja, da mora prizadeti ta znesek plačati, ker se sicer mora vložiti tožba zaradi klevetanja. Na tej seji bi se moralo razpravljati tudi radi ustanovitve župnije v Studencih, kakor to zahteva škofjski ordinariat. Na željo se je stvar prenesla na izredno sejo.

Izredna seja zaradi nove fare.

Ob navzočnosti sreskega podnačelnika Eiletza se je vršila v četrtak izredna seja za novo župnijo. Zastopnik oblasti je izjavil, da se bo v kratkem pričela graditi nova magdalenska cerkev, ki bo stala več milijonov in je nevarnost, da bodo morali Studenčani tamkaj prispevati, ker še spadajo pod cerkveno konkurenčni odbor pri Magdalenih. Zato je brezpogojno potrebno, da se takoj odbor izreče za ustanovitev fare pri Jožefu. Po triurni debati se je izkazalo, da so mnenja deljena: nekateri so bili za faro brezpogojno, delavci za plebiscit med občani, ki ga pa oblast odklanja. Zaenkrat se o predlogu ni glasovalo, ampak se je zadeva odložila. Odbor zahteva predvsem: ureditev trga pred cerkvijo, odstranitev kapucinskega hleva, prepustitev za regulacijo potrebne zemljišča od strani op. kapucinov in brezobrestno posojilo 150.000 Din za izvedbo regulacije. Ko se bo v polni meri tem zahtevam ugodilo, pride do končne odločitve. Zadeva je v rokah cerkvenih oblasti, ki naj pokažejo, če res upoštevajo tudi regulacijske potrebe delavskega kraja, ki so nujne. Ceste in trge potrebujemo, čeprav je neki gospod ob priliki Slomškovič dni trdil, da so nam svetniki bolj potrebni kakor pa ceste in javna dela!

Loče pri Poljčanah

Spontana stavka v opekarni Posek. »S puško bo postrelil delavce«, tako se je izrazil podjetnik pri zadevnih pogajanjih, ki so se vršila dne 22. t. m., »v slučaju če mu bo delavstvo ustavilo tudi peči.« Radi grožnje, da bo vse delavstvo odpustil in ni maral podpisati, da bo tudi v prihodnji sezoni sprejel vse sedaj zaposleno delavstvo, so se pogajanja razbila. Stavka se je pričela v ponedeljek, 20. t. m. Živi okostnjaki pred tovarno so pričla, da je stavka upravičena. Mezda znaša: za moške 2 Din, za ženske 1.75 Din na uro. Nalašč ne omenimo raznih šikan s strani nekega predpostavljenega in grobih žalitev delavstva, kakor tudi kršenja določil obrtnega zakona. — (Opomba poročevalca: Iz Loč pri Poljčanah nam poročajo, da je sporazum podpisan in stavka končana.)

V ogledalu

Olimpijske igre in naši slovenski dnevniki. V Berlinu se bodo pričele v nekaj dneh olimpijske igre, ki jih je Hitler spretno porabil za propagando svojega tretjega carstva in za ojačanje finančne blaginje svoje države. (Morda celo za sredstva, s katerimi se bo oborožil). Levičarski svetovni tisk to olimpijsko obseja, dočim je desničarski tisk nad vse propagira. Da je »Slovenec« navdušen zanjo, se ne čudimo, ker njemu je Hitler simpatičen že zaradi preganjanja vseh marksistov in svobodno čutečih in mislečih ljudi, dočim je preganjanje katolikov pri tem samo neznamno zlo. »Jutro« pa igra čudno vlogo: na eni strani priobčuje navdušene pozive na olimpijado, z navdušenjem poroča o raznih izbirnih tekmah za to prireditve itd., istočasno se pa norčuje z Olimpijade oz. Nemcev n. pr. takole: »Berlinčani so na ukaz zvišali za 100% cene vsemu, kar potrebuje tujec, v prvi vrsti stanovanju in hrani... Zaradi tega Nemci prav lahko opozarjajo tujce, da so vse cene zaščiteni in pod nadzorstvom. Več skoraj ne bi mogli zahtevati. Torej odiranje tujcev po vseh paragrafi in pod nadzorstvom. Tu je Berlin gotovo že dosegel olimpijski rekord! Kljub temu pa le pojdmio k izkoriščevalcem, saj so denarja potrebni, da bodo potem toliko lažje proglašali slovenske narode za manjvredne!

Delavski pravni svetovalec

Odmera zgradarine.

Vprašanje: Imam hišo, od katere moram plačevati zgradarino. Od leta 1933. mi je bila zgradarina zvišana za 100 odstotkov; ko sem se lansko leto pritožil, so mi zagotovili, da bodo letos upoštevali podatke zgradarinske prijave, vendar so mi letos zgradarino kljub temu ponovno zvišali. Ali moram pri navedbi dohodkov svoje stavbe upoštevati tudi sobe, ki jih imajo sestre v dosmrtnem užitku? Kaj naj ukrenem, da se mi bo zgradarina odmerila po resničnem donosu moje hiše.

Odgovor: Zgradarina se odmerja na podlagi dohodkov, ki jih daje stavba. Ako od nekaterih delov Vašega poslojja nimate nikakih dohodkov, Vam seveda teh prostorov pri sestavi zgradarinske prijave ni treba upoštevati. Ako z odmero zgradarine odnosno z ugotovljeno davčne osnove za Vašo zgradarinsko obveznost, t. j. z oceno Vaših dohodkov od stavbe po davčni upravi niste zadovoljni, se lahko pritožite na reklamacijski odbor pri finančni direkciji v primeru da Vam je davčno osnovo za zgradarino ugotovila davčni odbor, drugače pa se pritožite pri finančni direkciji. Zoper odločbo imate pravo tožbo na upravno sodišče.

Vrnitev posojila dedičem.

(Huda jama.)

Vprašanje: Neka prevzitatkarica, ki je že umrla, mi je posodila manjši znesek, katerega sem ji hotel ob neki priliki vrniti, pa je potem rekla, da lahko denar ostane meni in moji ženi. Sedaj me eden od njenih dedičev potom odvetnika terja za ta denar in mi grozi s tožbo. Ali sem mu dolžan denar vrniti?

Odgovor: Če Vam je prevzitatkarica, ki Vam je denar posodila, pozneje izjavila, da lahko posojeni znesek obdržite, ga niste dolžni vrniti njenim dedičem, ker je znesek postal Vaša last. V primeru tožbe pa boste morali to seveda dokazati in boste v pravdi podlegli, ako ne boste imeli prič, ki bodo potrdile Vaše navedbe. Za pričo gre lahko tudi Vaša žena.

Književnost

»Praha—Moskva«. Državniška pogodba, ki jo je še kot zunanji minister sklenil dr. Edvard Beneš za Češkoslovaško republiko s Sovjetsko Rusijo, kaže v Pragi razne vidne posledice na vedno številnejših stikih med Praho in Moskvo. Naravnost množe se zadnji čas razne medsebojne ekskurzije, ki naj pogljobno in utrdijo to medsebojno zvezo dveh eksponiranih držav v svetovni politiki. — Učiteljske, profsorske, inženjerske, pevske, umetniške, gospodarske in vojaške ekskurzije se medsebojno kar vrstijo med Praho in Moskvo, kakor da bi hoteli nadomestiti, kar so zamudili v dolgih letih. Pravkar so končali po Češkoslovaški turneji pevci zbora moskovske radiopostaje, katerim bo vrnil obisk po Rusiji pevski zbor »Tipografije« iz Prage. Ta teden je prispel v Praho šef državne letalske službe iz Moskve, da vrne obisk šefu češkega letalstva iz lanskega leta. Pa tudi po čeških časopisih, zlasti tudi onih, ki so daleč proč od ideje boljševizma, se množe informativni članki o Rusiji. Benešovo oficijelno glasilo, list češke inteligence, »Lidove Noviny«, imajo že dolge mesece stalnega dopisnika v Moskvi. Enako oficijelno glasilo češke politike za inozemstvo, dnevnik »Prager Presse«, letošnjo pomlad pa so začeli v Pragi izdajati, očitno tudi oficijelni krogi, mesečno revijo za kulturno in gospodarsko sodelovanje ČSR in SSSR »Praha—Moskva«. Pravkar je izšla že četrta številka te lepe, ilustrirane revije, ki je posvečena novi ustavi sovjetske zveze in smrti Maksima Gorkija. Prva številka revije »Praha—Moskva« ima med drugim sledeče članke: Minister zunanjih zadev dr. Krofta: Rusija in Evropa — nekdanji in sedaj: načelnik glavnega štaba ČSR armade, armadni general L. Krejčí: armada SSSR; dr. F. Kubka: češkoslovaško-sovjetska kulturna vzajemnost; Aleksander Arosev, predsednik družbe za kulturno zblizanje z inozemstvom v Moskvi ima članek o programu svoje družbe; inž. Podhajsky: pogoj trgovalskih stikov ČSR in SSSR; sodelujejo še dr. Smetana, novinar dr. Rika, prof. dr. Bogatirev v Moskvi in drugi. V naslednjih številkah najdemo informativne članke o sovjetskem letalstvu, o gospodarskem in finančnem načrtu SSSR za leto 1936, o literaturi v SSSR, o sovjetskem filmu, ki je našel že tudi v naših časopisih večkrat prostora, o sovjetskem znanstvu itd. Revija stane 3 Kč za številko in poroča o njej tudi »Prager Presse« prav obširno, »Lidove Noviny« in naše »Pravo lido«. Drugi listi nam časno niso bili na razpolago. a. r.

Čas za okuhavanje je tu.

Reducirali smo cene za
„Weck steklenice“
PINTER & LENARD,
ŽELEZNINA, MARIBOR.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.